

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

Соціальна робота з різними категоріями клієнтів

(назва освітнього компонента)

підготовки _____ **бакалавра** _____

(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ **231 Соціальна робота** _____

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Розробник: Петрук Вікторія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(доц. Чернета С.Ю.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

(доц. Чернета С.Ю.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота ОПП Соціальна робота. Соціальна педагогіка. ОС бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>150/ 5</u>		Рік навчання <u>4</u>
		Семестр <u>7</u> -ий
		Лекції <u>24</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>26</u> год.
ІНДЗ: <u>є</u>		Лабораторні _____ год.
	Індивідуальні _____ год.	
	Самостійна робота <u>90</u> год.	
Мова навчання	Консультації <u>10</u> год.	
	Форма контролю: екзамен	
	Українська	

II. Інформація про викладача (- ів)

ППП Петрук Вікторія Віталіївна,

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук,

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація

Телефон: +380973517506

Електронна пошта: Petruk.Viktoriia@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Освітній компонент «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів» належить до циклу професійної підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка вивчається в сьомому семестрі, формою контролю є екзамен. На вивчення освітнього компонента відведено 5 кредитів (150 годин), у тому числі: 24 години лекційних, 26 год. практичних, 10 год. консультації та 90 год. самостійної роботи.

Даний освітній компонент відіграє важливу роль у професійній підготовці фахівця з соціальної роботи.

Освітній компонент спрямований для поглибленого формування знань про напрями, форми, принципи, методи та методики соціальної роботи з групами ризику та використання їх у роботі соціального працівника у соціальних службах та управліннях соціального захисту населення; а також сприятиме формуванню та закріпленню у майбутніх соціальних працівників практичних навичок у соціальній роботі з групами ризику.

2. Пререквізити:

Для освоєння освітнього компонента використовують знання, вміння і навички сформовані у ході вивчення ОК «Теорія та технології соціальної роботи», «Соціальна інтеграція дітей з інвалідністю».

- Постреквізити:

Освоєння даного освітнього компонента є необхідним для подальшого вивчення ОК «Соціальний супровід сім'ї», «Соціальна діагностика та консультування», «Соціальна геронтологія», різні практики написання курсових робіт з соціальної педагогіки, з теорії та

технологій соціальної роботи, кваліфікаційної роботи, виробничих практик.

3. Мета - формування знань щодо принципів, змісту, методів і технологій соціально-педагогічної роботи з різними категоріями груп ризику; умінь реалізовувати стратегії та технології соціально-педагогічної роботи з групами ризику.

Завдання освітнього компонента: розкрити механізми виявлення груп ризику і специфіку соціальної роботи з ними; розглянути сучасні стратегії та основні технології, які застосовуються в соціальній роботі з групами ризику; розкрити принципи та зміст соціальної роботи з різними групами ризику; з'ясувати специфіку застосування різних технологій соціальної роботи з певними групами клієнтів в соціально-педагогічній роботі тощо.

4. Освітній компонент спрямований на формування *інтегральної компетентності*

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної і соціально-педагогічної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальних компетентностей

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

фахових компетентностей

ФК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних і соціально-педагогічних процесів.

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних і соціально-педагогічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі осіб та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК 6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

ФК 10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних і соціально-педагогічних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

ФК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК 12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту; сприяти соціальній інтеграції вразливих категорій населення, дітей та молоді з інвалідністю у соціальному середовищі.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів професійної діяльності.

ФК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної, соціально-педагогічної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань; відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи і соціальної педагогіки, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної, соціально-педагогічної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення профілактичних, реабілітаційних та інших заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків, різних видів насильства та складних життєвих обставин.

ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів, у тому числі осіб та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів професійної діяльності, надавати їм психологічну підтримку, консультаційну допомогу й наснажувати клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН 24. Дотримуватися активного способу життя, впроваджувати його в особисту та професійну діяльність; використовувати методи соціально-виховної й анімаційної діяльності у роботі з різними категоріями клієнтів, сім'ями, дітьми та молоддю.

ПРН 25. Здійснювати соціально-педагогічну і соціально-правову підтримку, соціальну інтеграцію вразливих категорій населення, дітей та молоді з інвалідністю у соціальному середовищі.

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE, вебсервіс Google Classroom), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні*: *вправи*.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю ¹ / Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретико-практичні аспекти соціальної роботи з різними категоріями клієнтів						
Тема 1. Сутність соціальної роботи з групами ризику.	10	2	2	5	1	ДС, РМГ 3
Тема 2. Соціальна робота з дітьми та молоддю з особливими потребами.	10	2	2	5	1	ДС, РМГ 3
Тема 3. Соціальна робота з дезадаптованими дітьми	10	2	2	5	1	ДС, РМГ/3
Тема 4. Соціальна робота з гіперактивними дітьми.	9	2	2	5	-	ДС, РМГ 3
Тема 5. Соціальна робота із злочинцями.	8	2	-	5	1	ДС, РМГ
Тема 6. Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, злиденними.	7	2	-	5	-	ДС, РМГ
Тема 7. Соціальна робота з людьми похилого віку.	10	2	2	5	1	ДС, РМГ 3
Тема 8. Соціальна робота з безробітними.	10	2	2	6	-	ДС, РМГ 3
Тема 9. Соціальна робота з девіантними дітьми.	8	2	-	6	-	ДС, РМГ
Тема 10. Соціальна робота з ВІЛ-інфікованими людьми.	10	2	2	5	1	ДС, РМГ, РЗ/К 3
Тема 11. Соціальна робота з дітьми-сиротами.	8	2	-	6	-	ДС, РМГ
Тема 12. Соціальна робота з особами схильними до наркоманії.	8	2	-	5	1	ДС, РМГ
Тема 13. Соціальна робота з особами, схильними до суїциду.	8	-	2	6	-	ДС, РМГ 3
Тема 14. Соціальна робота з юними матерями щодо попередження відмов від новонароджених дітей.	9	-	2	5	1	ДС, РМГ 3
Тема 15. Соціальна робота	9	-	2	5	1	ДС, РМГ

з воїнами АТО, ООС.						3
Тема 16. Соціальна робота з внутрішньо-переміщеними особами.	8	-	2	5	1	ДС, РМГ 3
Тема 17. Соціальна робота з клієнтами в системі паліативної та хоспісної допомоги	8	-	2	6	-	ДС, РМГ 3
Разом за модулем 1	150	24	26	90	10	60/36
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60/Т
МКР 1						60
ІНДЗ						4
Всього годин/ Балів	150	24 ³	26 ³	90	10	100

Примітки: ^{1/} Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні аспекти соціальної роботи з різними категоріями клієнтів

Тема 1. Сутність соціальної роботи з групами ризику – 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Проаналізувати таблицю «Групи проблем у житті дитини».

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника відповідно до періодів:

- дошкільне дитинство /дитинство, молодший дошкільний вік (1 -3 роки)/ і старший дошкільний (3-6 років) вік;
- молодше шкільне дитинство (6-10 років);
- підліткове дитинство (11-14 років);
- рання юність (15-17 років).

Тема 2. Соціальна робота з дітьми та молоддю з особливими потребами – 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника відповідно до даної групи.

Визначте різні аспекти соціального захисту молоді.

Тема 3. Соціальна робота з дезадаптованими дітьми – 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника відповідно до даної групи.

Вивчити напрямки роботи центру соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді міста Луцька.

Тема 4. Соціальна робота з гіперактивними дітьми – 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Написати есе на тему «Особливості соціальної роботи з гіперактивними дітьми в шкільному просторі».

Тема 5. Соціальна робота із злочинцями – 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Написати есе на тему «Соціальна підтримка в'язнів у пенітенціарних установах та після виходу з них».

Тема 6. Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, злиденними - 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Складіть порівняльну таблицю напрямків соціальної роботи відповідно до зазначених груп.

Тема 7. Соціальна робота з людьми похилого віку - 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Підготувати сценарій свята для людей похилого віку в геріатричному закладі.

Тема 8. Соціальна робота з безробітними – 6 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Визначити причини та передумови виникнення безробіття в Україні та за кордоном.

Тема 9. Соціальна робота з девіантними дітьми – 6 год

Опрацювати основні поняття теми.

Написати есе на тему «Девіантна поведінка як форма соціальної дезадаптації дітей і підлітків».

Тема 10. Соціальна робота з ВІЛ-інфікованими людьми – 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Проаналізувати основні соціальні проблеми, з якими стикаються хворі на ВІЛ/ СНІД, і запропонувати шляхи їх вирішення.

Тема 11. Соціальна робота з дітьми-сиротами – 6 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Визначити проблеми соціалізації і адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та шляхи вирішення цих проблем у діяльності соціального працівника.

Тема 12. Соціальна робота з особами схильними до наркоманії – 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Визначте причини вживання наркотиків.

Тема 13. Соціальна робота з особами, схильними до суїциду – 6 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначте суть профілактики суїцидальної поведінки підлітка.

Тема 14. Соціальна робота з юними матерями щодо попередження відмов від новонароджених дітей – 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначте проблеми, причини та мотиви, які найчастіше призводять до відмов юних матерів від новонароджених.

Тема 15. Соціальна робота з воїнами АТО – 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Визначити особливості та напрями соціальної роботи з дітьми учасників АТО.

Тема 16. Соціальна робота з внутрішньо-переміщеними особами – 5 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Визначити технології соціальної роботи з внутрішньо-переміщеними особами.

Тема 17. Соціальна робота з клієнтами в системі паліативної та хоспісної допомоги – 6 год

Опрацювати основні поняття теми.

Попередньо переглянути стрічку «Море всередині»/(Mar adentro), 2004 та обговорити на занятті проблеми, які піднімаються в даній стрічці.

7. Індивідуально науково-дослідне завдання (ІНДЗ)

Індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ) видаються здобувачам освіти на першому занятті, і виконуються здобувачем самостійно у письмовій формі при консультуванні з викладачем. Завдання здобувач освіти вибирає самостійно, не більше 1. За виконання завдання передбачено **4 бали**.

Кожному здобувачеві освіти необхідно виконати науково-дослідне завдання – написати

творче есе за індивідуально обраною темою. Есе передбачає творчий виклад позиції автора з запропонованої теми в обсязі 1-1,5 сторінок згідно тем проектів (теми практичних занять).

Кожному здобувачеві освіти необхідно виконати індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ). На основі зібраного матеріалу здобувачі освіти готують творче есе за індивідуально обраною темою. Есе передбачає творчий виклад позиції автора з запропонованої теми в обсязі 1-1,5 сторінок згідно тем проектів (теми практичних занять).

Структура есе визначається пропонованими до нього вимогами:

- думки автора есе з проблеми викладаються у формі коротких тез;
- думка повинна бути підкріплена доказами, тому за тезою слідують аргументи. Аргументи – це факти, явища суспільного життя, події, життєві ситуації і життєвий досвід, наукові докази, посилання на думку вчених та ін.

Краще надавати два аргументи на користь кожної тези: один аргумент здається непереконливим, три аргументи можуть «перевантажити» виклад, виконаний в жанрі, орієнтованому на стислість і образність. Таким чином, есе набуває такої структури (кількість тез і аргументів залежить від теми, обраного плану, логіки розвитку думки):

- вступ
- теза, аргументи
- теза, аргументи
- теза, аргументи
- висновок.

При написанні есе важливо також враховувати наступні моменти:

1. Вступ і висновок повинні зосередити увагу на проблемі (у вступі вона ставиться, у висновку — резюмується думка автора).

2. Необхідними є виділення абзаців, червоних рядків, встановлення логічного зв'язку між абзацами (так досягається цілісність роботи).

3. Стиль викладу: есе властиві емоційність, експресивність, художність.

При написанні есе Вам необхідно досягти певних цілей. Коли Ваша розповідь готова, перевірте наступне: Чи відповів я на поставлене запитання? Наскільки зрозуміло і точно я виклав свої думки? Чи природно звучить те, що я написав, чи немає помилок?

Вимоги до формального есе:

Обсяг – 1 – 2 сторінки тексту (120-200 слів).

Есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка.

Кожен абзац есе розкриває одну думку.

Необхідно писати стисло і ясно. Есе не повинно містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора.

Есе має відрізнятися чіткою композиційною побудовою, бути логічним за структурою. В есе, як і в будь-якому творі, повинна простежуватися внутрішня логіка, що визначається, з одного боку, авторським підходом до обговорюваного питання, а з іншого – самим питанням. Необхідно уникати різких стрибків від однієї ідеї до іншої, думка має розкриватися послідовно.

Есе повинно засвідчити, що його автор знає й осмислено застосовує теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї.

Есе має містити переконливе аргументування порушеної проблеми.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Критерії оцінки	Максимальний бал	Рівень відповідності виконаного завдання критеріям та оцінка рівня			Бал здобувача освіти
		1 б	0 б		
Своєчасність виконання роботи	1 бал	1 б завдання виконане своєчасно	0 б завдання здано не своєчасно		
Технічне оформлення	1 бал	1 б оформлення	0,5 б оформлення	0 б недотримання	

роботи		відповідає вимогам	частково відповідає вимогам	основних вимог до оформлення	
Творчий підхід у виконанні завдань	1 бал	1 б свій авторський шлях вирішення завдання	0,5 б прояви елементів творчості	0 б відсутнє своє бачення вирішення проблеми, діє по заданій схемі	
Науковість, обґрунтованість, логічність	1 бал	1 б відповідність теоретичним положенням, обґрунтованість позиції, факти, результати досліджень подаються у логічній послідовності	0,5 б логіка викладу присутня, однак не вистачає ілюстрації отриманих узагальнень, або ж їх обґрунтування	0 б відсутня чітка логіка викладу, не структурує матеріал, аналіз не відповідає теоретичним положенням	

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів» є екзамен. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента становить 40 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, робота в малих групах, індивідуальна робота, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 40.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної роботи у вигляді письмового

або комп'ютерного тестування та проводиться або під час навчального заняття (його частини). Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо з дисципліни підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК (навчальної дисципліни). Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти. Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг або у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо деделайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V. Підсумковий контроль

Іспит проводиться у вигляді письмового або комп'ютерного тестування. Здобувачам освіти пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань (по 2 бали). Максимальна оцінка за іспит – **60 балів**.

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Тестові завдання складаються відповідно до питань, винесених на іспит.

Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри.

Складання та перекладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Орієнтовні питання іспиту

1. Проблемна ситуація в соціальній роботі.
2. Поняття «ризик» і «групи ризику».
3. Діти, як категорія групи ризику
4. Фактори ризику та ризикованої поведінки.
5. Соціальна робота з групами ризику
6. Соціальна робота з дітьми з особливими потребами.
7. Методики діяльності соціального працівника з сім'ями, які виховують дитину з інвалідністю.
8. Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, з обмеженими можливостями, інвалідами, мігрантами, злиденними.
9. Соціокультурна реабілітація дітей з функціональними обмеженнями у сім'ї.
10. Методики діяльності соціального працівника з сім'ями, які виховують дитину-інваліда.
11. Соціально-виховна робота з сім'єю, де є засуджені батьки, старші брати.
12. Соціальна робота з ув'язненими.
13. Стратегічні основи соціально-педагогічної діяльності в умовах пенітенціарних установ.
14. Сутність соціальної дезадаптації.
15. Види дезадаптованих підлітків.
16. Соціальна робота з дезадаптованими дітьми.
17. Гіперактивність як соціально-педагогічне явище.
18. Прояви гіперактивності.
19. Причини гіперактивності.
20. Особливості соціальної роботи з гіперактивними дітьми в шкільному просторі.
21. Технології соціальної роботи з гіперактивними дітьми: діагностична робота з гіперактивними дітьми; психолого-педагогічна корекція гіперактивності дітей (соціальна робота з гіперактивними дітьми, вчителями в загальноосвітніх навчальних закладах та батьками гіперактивних дітей); соціально-педагогічна терапія гіперактивності у дітей та підлітків.
22. Соціально-психологічний портрет категорії групи ризику «люди похилого віку».
23. Загальна характеристика старості.
24. Особливості людей похилого віку.
25. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку.
26. Види соціальної роботи з людьми похилого віку.
27. Дослідження та порівняння виявлених проблем у даної категорії людей.
28. Соціальний портрет безробітних.
29. Види, чинники та наслідки безробіття.

30. Соціальна робота з безробітними.
 31. Технології роботи з безробітними.
 32. Соціально-психологічний портрет ВІЛ-інфікованих.
 33. Технології соціальної роботи з ВІЛ- інфікованими.
 34. Проблема сирітства в Україні.
 35. Організація соціального захисту дітей-сиріт.
 36. Напрямки соціально-виховної роботи з дітьми-сиротами у ЦССМ.
 37. Форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування:
 38. Діяльність соціального працівника у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
 39. Соціальний захист та державна підтримка дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
 40. Соціально-психологічний портрет наркозалежних осіб.
 41. Технології соціальної роботи з ВІЛ-інфікованими.
 42. Сутність та види суїцидальної поведінки.
 43. Чинники виникнення та особливості перебігу суїцидальної поведінки у молоді.
 44. Виявлення суїцидальних тенденцій неповнолітніх.
 45. Профілактика суїцидальної поведінки дітей та підлітків
 46. Характеристика поняття «юне материнство».
 47. Основні причини юного материнства.
 48. Проблеми і наслідки, що пов'язані з вагітністю, пологами і материнством у підлітковому віці.
 49. Технології соціальної роботи з юними матерями.
 50. Аналіз проблеми, причин та мотивів, які найчастіше призводять до відмов від новонароджених.
 51. Мультифакторна модель аномальної материнської поведінки.
 52. Форми і методи профілактичної роботи в пологових будинках щодо попередження відмов від новонароджених дітей.
 53. Соціально-виховна робота з юними матерями у Центрі матері та дитини.
- Індивідуальний план соціального супроводу породіллі.
54. Соціально-психологічний портрет воїнів АТО.
 55. Соціальна робота з воїнами АТО та їх сім'ями.
 56. Соціально-психологічна характеристика вразливої категорії населення – внутрішньо переміщені особи.
 57. Сутність, напрями та етапи соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами
 58. Технології соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами.
 59. Робота соціального працівника з дітьми сімей внутрішньо-переміщених осіб.
 60. Поняття про систему паліативної та хоспісної допомоги.
 61. Сучасний стан розвитку паліативної та хоспісної допомоги в Україні.
 62. Соціально-правовий захист невиліковно хворих та членів їх сімей.
 63. Участь соціальних служб України в роботі закладів паліативного типу (державний та громадський сектори).
 64. Участь церков та релігійних організацій у формуванні політики соціальних стандартів у сфері паліативної допомоги та духовній підтримці невиліковно хворих.
 65. Проблеми підготовки кадрів (фахівців з соціальної роботи) для роботи в установах паліативного типу

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

3 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи,

використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

2 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

1,5 бала - Оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

1 бал - Оцінюється робота здобувача освіти, який при відтворенні навчального матеріалу дає елементарну, фрагментарну відповідь, з початковим уявленням про предмет вивчення, не вміє застосувати теоретичні положення при розв'язанні задач.

0 балів - Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література:

1. Olena V. Belkina-Kovalchuk, , Evgeniya A. Durmanenko, Tetyana A. Martyniuk, Victoria V. Petruk and Svitlana Yu. Cherneta. School Mediation as A Means of Preventing Social Maladjustment of Students from Risk Groups. JoJournal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment, 2021, Vol. 9 No. 5, 546-554.

2. Балута Л. І. Психолого-педагогічний аналіз формування особистості учнів та профілактика їх соціальної поведінки. *Нові технології навчання*. 2011. № 30. С. 22-29.

3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / за заг. ред. проф. І.Д.Зверевої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.
4. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» № 1706-VII від 20.10.2014. URL : www.zakon.rada.gov.ua
5. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21 червня 2001 р. *Голос України*. 27 липня 2001. № 132 (2632). С. 4/ URL : www.zakon.rada.gov.ua
6. Капська А. Й. Соціальна робота: технологічний аспект. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
7. Корпач Н.І., Петрук В.В. Гендерні аспекти соціальної роботи з людьми похилого віку. *Humanitas*. Видавничий дім «Гельветика», Вип. 4, 2022. С. 34-48.
8. Методи роботи з групами ризику : Навчально-методичний комплекс / уклала: Коробейнікова Л.Г. К, 2013. 60 с.
9. Напрями соціально-правового захисту людей, які мають хронічні захворювання / Чернета С. Ю., Петрук В.В. *Knowledge. Education. Low. Managtmtnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. 2020. № 1. С. 274-289.
10. Петрук В.В. Групи взаємодопомоги як ефективний метод роботи з батьками ВІЛ-інфікованих дітей. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір*: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (12-15 жовтня 2020 року) [Текст] / за заг. ред. А.В. Лякішевої. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2020. С. 311-313.
11. Петрук В.В. Етичні засади роботи соціального працівника з дітьми з інвалідністю. *Humanitas*. Видавничий дім «Гельветика», Вип. 5, 2021. С. 44-50.
12. Петрук В.В. Особливості соціальної роботи з різними категоріями клієнтів. *Актуальні проблеми соціальної роботи та соціального забезпечення: європейський та національний вимір*: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «» (01-03 червня 2023 року). [Текст] / за заг. ред. С. Ю. Чернети. Луцьк, 2023. с. 156-159.
13. Петрук В.В. Проблеми соціалізації та адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. *Педагогіка* [Текст]: зб. наук. праць: [матеріали V Всеукраїнського круглого столу «Педагогічний дискурс» (17 листопада 2020 р.)]. Луцьк : Вежа-Друк. 2020. С. 110-112.
14. Петрук В.В. Соціальна робота з сім'ями, які виховують хронічно хворих дітей. *Соціальна робота з сім'ями : теорії, моделі, ефективні практики*: колективна монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / За редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк: ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021, С. 241-270.
15. Петрук В.В. Соціальна складова паліативної допомоги. *Педагогіка [Текст]* : зб. наук. пр. : матеріали VI Всеукраїнського круглого столу «Педагогічний дискурс» (12 жовтня 2021 р.) / за ред. В. З. Антонюка, С. Ю. Чернети. Луцьк : Вежа-Друк. 2021. С. 98-102.
16. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / Мельник Л.А. та ін. ; за ред. Волинець Л.С. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с.
17. Петрук В.В. Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів». *Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення ОПП Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота освітнього ступеня Бакалавр* / за заг. ред. С. Чернети, Н. Корпач. Луцьк : Волинськ.. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2023. С. С. 574 – 595.
18. Чернета С. Ю., Петрук В.В. Напрями соціально-правового захисту людей, які мають хронічні захворювання. *Knowledge. Education. Low. Managtmtnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. 2020. № 1. С. 274-289.

Інформаційні ресурси

19. Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності. URL : http://pidruchniki.ws/19530610/pedagogika/psihologicichni_dzherela_vihovnoyi_maysternosti_-_beh_id
20. Зайченко І. В. Робота з дітьми з неблагополучних URL : http://pidruchniki.ws/17000308/pedagogika/pedagogika_-_zaychenko_ib.

21. Закон України «Про соціальні послуги». URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
22. Скаковська Л. А. Робота шкільного психолога з дітьми дошкільного віку. URL : http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=508&Print=1.
23. Співак Л. М. Діагностика і корекція «Я-концепції» молодших школярів. URL : http://pidruchniki.ws/17780811/pedagogika/diagnostika_i_korektsiya_ua-kontseptsiyi_molodshih_shkolyariv_-_spivak_lm.
24. Стан дотримання та захисту прав і свобод в Україні. URL : http://www.ombudsman.kiev.ua/d1_zm.htm